

Тъзи таблица ни показва, че разпрѣдѣлението на населенитѣ мѣста въ разнитѣ части на Княжеството е доста не еднакво: въ нѣкои окрѣзи гъстотата на населенитѣ мѣста достига до 15 и повече такива на 100 квадратни километра, а въ други — недостига даже и 3. Въ това отношение окрѣзитѣ могатъ се раздѣли на три категории, като къмъ първата се отнесжтъ тия, които иматъ повече отъ 9 населени мѣста на 100 квадратни километра, къмъ втората — отъ 4 до 9 и къмъ третата — по малко отъ 4. Къмъ първата категория принадлежатъ окрѣзитѣ: Търновскій, Севлиевскій и Трънскій, въ които срѣдната величина на населенитѣ мѣста по отношение на населението се колебае мѣжду 300 и 400 человекъ на всѣко населено мѣсто. Такъва една раздробеностъ на населенитѣ мѣста въ казанитѣ окрѣзи, а особено въ околнитѣ: Тръвненска, Еленска, Дръвоуска, Кесаревска и Габровска, които заематъ сѣвернитѣ склонове на централнитѣ балкани и отчасти Тузлука, има за причина характера на мѣстността: гориста, камениста и пр., която изисква доста голѣмъ трудъ за разработване и на най малкия даже участъкъ и която много рѣдко прѣдставлява равни и открити пространства, пригодни за по голѣми населени мѣста. Къмъ тѣзи категория трѣбва да отнесемъ още и околнитѣ: Орханійска, Троянска, Тетевенска, Искрепска и тия, съставляющи Кюстендилскій окрѣгъ — Босилевградска, Дуничка, Радомирска и Кюстендилска, въ които населенитѣ мѣста, състоящи се повечето отъ колиби и махали, с доста малки и гъсто разхвърлени; макаръ че приведената таблица да ни показва обратното, което е вслѣствие на това, че въ списъка на населенитѣ мѣста не е точно изброено числото на тия послѣднитѣ въ казанитѣ околии. Къмъ втората категория принадлежатъ окрѣзитѣ: Силистренскій, Разградскій, Шюменскій, Варненскій, Бургазскій, съставляющи источната частъ на Княжеството; Ломскій, Видинскій — сѣверозападната и Хасковскій и Ст. Загорскій, които обхващатъ расклопението на Источнитѣ Родопи и почти цѣлата Карджа Дагъ. Въ тия окрѣзи населенитѣ мѣста, при срѣдна гъстота, иматъ и срѣдна величина, която се колебае мѣжду 500 и 970 жители на всѣко населено мѣсто. Всичкитѣ останали окрѣзи, а именно: Свищовскій, Вратчанскій, Плъвенскій и Руссенскій, които обхващатъ почти цѣлата Крайдунавска равнина; Софийскій (безъ околнитѣ Орханійска и Искрепска) — Софийската котловина; Т.-Назарджикскій, Пловдивскій — долината на р. Марица и Сливенскій — долината на р. Тунджа, съставляватъ третата категория. Въ тия окрѣзи населенитѣ мѣста сж най рѣдки, но най голѣми. Такова размѣщение на населенитѣ мѣста въ поменатитѣ окрѣзи се обусловлюва отъ обширнитѣ открити пространства, които заематъ тѣ и отчасти отъ безводнието въ нѣкои отъ тѣхъ, като напримѣръ, Вратчанскій, Плъвенскій и пр., въ които населението се е сгруппирало въ по голѣми населени мѣста по брѣговетѣ на рѣкитѣ Витъ, Искръ, Огоста и др.

Отношението мѣжду числото на населението и числото на населенитѣ мѣста показва, както казахме и по горѣ, стъпента „голѣми“ или „малки“ съ населенитѣ мѣста. Окрѣзи еднакво гъсто населени, съ голѣмо число населени мѣста, ще иматъ тия послѣднитѣ по малки, и наопаки — при голѣма населеностъ и малко число населени мѣста, тѣ ще бждатъ по рѣдки, но голѣми. Разгледани окрѣзитѣ по величината на населенитѣ мѣста, т. е. по числото на жителитѣ на всѣко населено мѣсто, се заблѣзва: